

פרוטוקול מס' 181

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
מיום ד', כ"ט בטבת תשל"ג - 3.1.1973, שעה 8.45

נכחו:

חברי הוועדה:

א. דימלס - היו"ר
נ. אליעד
ז. הרמן
א. כץ
ס.צ. זנר
ע. נצר-סרני
א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

א. פלד - מנהל כללי של משרד החינוך והתרבות
ב. נסים - משרד החינוך והתרבות

ד. פלד

מזכירת הוועדה:

א. עצמון

רשמה:

חשובות שנכלל משרד החינוך והתרבות
לשאלות חברי הוועדה (המשך)

סדר היום:

- 733 -

(נאסכ ב"ק 9.1.73)

היו"ר א. רימלט:

אני פותח את הישיבה.

חל שינוי של הרגע האחרון בסדר היום. במקום תשובות של השר בהמשך הדיון שהתחלנו בו, בקשנו את מר א. פלד, מנכ"ל משרד החינוך לסיים את תשובותיו שהצטברו אצלו - והן מדוברות.

לפני שנתחיל בדיון אני רוצה למסור שני דברים לחברי הוועדה: (א) זכור לכם שטפלנו לפני זמן רב בני"ס באבו-גוש. פנינו בחודש אוגוסט אשתקד לשר החינוך והתרבות ולשר הפנים להחיש את הקמת המבנים הטרומיים בבית הספר. ממשרד החינוך קבלנו תשובה - ואני רוצה לקבוע שתוך תמיהה מרובה ששר הפנים לא זיכה אותי בתשובה עד עצם היום הזה אע"פ שהזכרתי לו את זה בשיחה אישית. בינתיים המצב באבו-גוש נשאר בעינו חמור ללא כל תיקון.

לפני חודש באו אלינו ועד ההורים של בית הספר והבטחנו שאנחנו נפעל בנדון. בינתיים שלחו אנשי הכפר, לא המועצה המקומית, לכל חברי הכנסת-גם אני קבלתי גלוייה וגם יושב-ראש הכנסת אשר העביר לי אותה. להלן תוכנה:

לכבוד
מר רימלט אלימלך,

תנאי החינוך בבית הספר בכפר אבו-גוש הולך ורע. המצב מזעזע. חדרי כיתות חסרות. בחלק מחדרי הכיתות הקיימות רטיבות. תלמידים לומדים בבית הקברות ובמסגד ללא תנאים וללא חימום. הגורמים המעוניינים בדבר ממשיכים להבטיח לנו מזה שנים רבות בניית בית-ספר בתנאי לימודים פבירים - אבל ללא מעש בתירוצים שונים המתייחסים בעיקר לחלוקת האחריות. רבע מתלמידי ביה"ס אינו לומד כלל מזה מספר שבועות משום שאין תנאים מינימליים קיימים. לצערנו, דבר זה לא עורר ענין אצל האחראים. עובדה היא שמצב זה נמשך.

אדוני נציג העם: אנו פונים אל מצפונך לתרום לשיפור המצב. נא עשה משהו.

תודה רבה,

ועד ההורים בי"ס - אבו-גוש.

א. פלד:

אני לא קבלתי את הגלוייה הזאת אבל אני מכיר את הבעייה. אני בעצמי טפלתי בה. עתה אומר מה אנחנו עומדים לעשות החל משבוע הבא.

דברתי אמש עם מנכ"ל משרד הפנים והוא הבטיח לי עד סוף שבוע זה לעשות אחד משני הדברים: (א) או לשלב את אבו-גוש למועצה אזורית מטה-יהודה (ב) אם זה לא יסתדר - לתת לנו החל מתחילת שבוע הבא ועדה קבועה לעניני חינוך. ברגע שזה יינתן לנו אנחנו ניקח את הענינים.

כלומר, החל משבוע הבא, או כך או אחרת, הענין יופקע מטיפולה של המועצה המקומית אבו-גוש. ותוך 3 חודשים שהוא הזמן הדרוש לטיפול הטכני להקמת המבנים הענין יוסדר.

נ. אליעד: בפעם שעברה הודיעה לי המזכירה שהדבר בטיפול ולכן לא דברתי על כך. אחד מן השניים: אם

זו באמת הצהרה - כפי שהמנכ"ל אומר - שאדע שתוך מספר חודשים יש לזה פתרון. אז-אינני רוצה להיות יותר קיצוני.

א. פלד: בראשית שבוע הבא זה ייכנס לטיפול מעשי.

ג. אליער:

אם אני יודע שזה מוסמך ואתה אחראי שהענין יוסדר - אני מסתפק בכך.

ז. הרמן:

בשיחה שהיתה לי עם נציג משרד החינוך כאשר בקרנו במספר בתי-ספר בכפרים הערביים נאמר לי שאין פתרון לאבו-גוש מכיון שהמועצה שם איננה יכולה לפעול ואיננה מסוגלת לפעול.

השאלה היא מה באמת עושים הרי אי אפשר לשנות את המועצה בן-לילה ואם הם אינם מסוגלים להבין מהו תפקידם בענין זה אינני יכולה להשלים עם העובדה שהילדים דוקא סובלים. מוכרחים לעשות משהו, אפילו אם זה צעד יוצא דופן.

א. רוזאל-נאור:

אני רוצה לשאול את משרד החינוך מדוע הוא מספל בבעייה הזאת בקצב כל כך איטי. הלא כולנו יודעים את העובדות והן ידועות גם למשרד החינוך. מר פלד אומר שזה יקח 3 חודשים עד אשר יתקינו את הצריפים האלה - מה יהיה עד אז? - שוב שנת לימודים הולכת לאיבוד, מדוע נגזר על הילדים עינוי כזה?

אינני מקבלת את זה שמשרד החינוך לא היה יכול להידבר עם משרד הפנים. אם המועצה איננה יכולה למלא את תפקידה, יש להפקיע את התפקיד מידי המועצה ולתת זאת למישהו אחר. לו היו מעלים את הדבר בטלויזיה ומראים כיצד לומדים הילדים בבת-קברות, מיד היה להם בית-ספר.

הי"ר א. רימלט:

מר קופלביץ אמר לי לפני מספר חודשים שיש טיפול רציני בין משרד החינוך לבין משרד הפנים להפקיע את התפקיד של רשות החינוך המקומית מן המועצה המקומית. כמו-כן ידוע לי שמועצה אזורית מטה-יהודה מתנגדת, התנגדה ותתנגד. כך שאין טעם לחזור על התרגיל. הדבר הפשוט ביותר הוא להפקיע את הסמכות של רשות חינוך מקומית מן המועצה שאיננה מסוגלת למלא, למעשה, שום תפקיד של מועצה מקומית, לאו דוקא בעניני חינוך - וזה ידוע למשרד החינוך בלחם לחינוך, וזה ידוע גם למשרד הפנים.

אני סבור שהאחריות היא על משרד החינוך להפעיל במסגרת סמלתית ובמסגרת מגעים עם משרד הפנים לבחור באיש או 3 אנשים שיהיו ברשות החינוך המקומית. אפשרות זאת מעשית יותר מאשר לנהל את הויכוח עם המועצה האזורית.

מ.צ. בריה:

אני מתפלא על שמצטטים את ההתנגדות של המועצה האזורית. מבחינה חוקית אין לה שום זכות לערער על החלטת משרד הפנים - אם יחליט. ישנה זכות למשרד הפנים, עפ"י חוק, להפקיע מרשות מקומית שאיננה מסוגלת להפקידה, את הסמכויות שלה ולהטיל את התפקיד על גוף אחר.

נדמה לי שמשרד החינוך צריך לעשות זאת, לאו דוקא, באבו-גוש כי אם גם במקומות אחרים. כל זה נובע בגלל הזנחה של אנשים שאינם מסוגלים לבצע את תפקידם. ענין של אבו-גוש מכאיב מאד במיוחד כי פה יש ענין עם נוער ערבי. אם הענין יתגלה לעתונות יגידו שהיהודים מקפחים את הערבים. מדוע לסבול על דבר שאיננו אשמים בו אלא רק בגלל של רשלנות. כאן צריך להפעיל את החוק שהרשות בידי משרד הפנים להפקיע את הדבר הזה מידי המועצה ולהטיל על מישהו אחר שיבצע את הדבר.

א. פלד:
אני מניח שהדוברים מתוך דאגה וכאב לענין שכתו לרגע את אחריות המשרד והחוקים שיש למשרדים השונים. משרד החינוך יכול להצביע לא רק על אבו-גוש, אני יכול למנות יותר מתריסר רשויות מקומיות בארץ שאינן מסוגלות למלא את תפקידן בתחום החינוך - והכל בתחום היהודי.

ב. אליעד: שם לא לומדים תחת עץ.

א. פלד:
בצפת ישנן בעיות לא פחות חמורות. מה אפשר לעשות ואין חוקה. החוק ותקנות סדרי מימשל בארץ קבעו סדרי מסויימים. משרד החינוך לא מנהל את מערכות החינוך המקומיות. הוא מנהל אותם באותם מקומות שמשרד הפנים הפקיע - ורק הוא רשאי להעביר את סמכותו הנבטול המגוציפליט כולה או חלקה מידי אנשי המועצה המקומית.

גם אנחנו פנינו למשרד הפנים בערך באותו מועד שחה"כ רימלט פנה אליהם. איבני יודע מה היו השיקולים שלהם - הם יוכלו לענות על כך. אני חוזר על מה שאמרתי קודם בהנחה שמה שאמר לי מנכ"ל משרד הפנים אמש יתקיים. ואם זה לא יתקיים גם אז אין לנו סמכות לעשות זאת. אנחנו פועלים במסגרת חוקים מסויימים.

א. כץ: איפוא הופקעה רשות רק לחינוך?

א. פלד:
בשום מקום. לכן בקשתי ממשרד הפנים להפקיע גם מר קוברסקי וגם אני יודעים את עמדת המועצה האזורית ואני חושב שזה לא פתרון. יחד עם זאת אני פניתי למשרד הפנים לאפשר לנו לעשות זאת לא רק באבו-גוש ונתתי לו מספר דוגמאות שהועדנו לרשויות מקומיות תקציבים והיו שם בעיות שלא ראש עיר אלא פקיד רגיל ומסודר במחלקת החינוך יכול לפתור אותן.

למשל, בצפת היתה בעייה של בית-ספר. הצעתי פתרון ומשרד השיכון היה מוכן לתת לנו מגרש שהיה מיועד לדבר אחד. אני אמרתי שניתן צריפים טרומיים ונקים אותם. עובדה שזה לא קם. אז קראתי למנהל המחוז ואמרתי לו תשכח שישנה עירית צפת.

א. רזיאל-באור: אותו הדבר אפשר היה לעשות עם אבו-גוש.

א. פלד:
יש מקומות שאפשר לעשות זאת ויש מקומות שאי אפשר לעשות זאת. זה לא מחובתו של משרד החינוך לקבוע את סדרי הניהול המוניציפליים. הוא עובד במסגרת הסדרים מוניציפליים חוקיים.

הודיע לי אתמול מנכ"ל משרד הפנים שעד סוף השבוע הוא מתחייב. אם ההתחייבות שלו לא תעמוד גם ההתחייבות שלי לא תעמוד. בכפיפות להתחייבות של משרד הפנים משרד החינוך והתרבות ייכנס מיד לפעולה. ואז יש זמן טכני שעליו אני לא יכול להתגבר וזה הזמן של הקמת המבנים.

הנ"ר א. רימלט:
חה"כ רזיאל-באור שאלה אם אין זה מתפקידו של משרד החינוך לעשות באבו-גוש מה שנעשה בצפת? - אתה אמרת למנהל המחוז בצפת תתעלם מקיום של עירית צפת. אותו הדבר אפשר לעשות באבו-גוש - אם הדבר לא יצא לפועל במשך שבוע ימים תגיד לקופלביץ שיפעל כאילו אין מועצה מקומית - בדיוק באותה הדרך.

א. פלד: בסדר.

א. רזיאל-נאור:

אינני מקבלת את המצב שאי אפשר לפתור בעייה שנמצאת בממלכת אבו-גוש. מה זו מדינה נפרדת ומשרד החינוך שייך למדינה אחרת? אתה נציג של משרד החינוך ואי אפשר להשמיע תשובות כאלה, לאחר תקופה ארוכה של טיפול לא טיפול, ללא כל תוצאות, אי אפשר להתגבר על כך. מה זו מעצמה שנמצאת בגוש אחר?

כמו-כן אינני מקבלת נוסח של תשובות כאלה שעונים לפני ועדת חינוך "אינני יודע", אינני מוכן לענות וכו'. זו ועדת חינוך והיא חייבת לקבל ממך תמצית מתמצית של העניין. אין כאן דבר שהוועדה איננה זכאית לדעת. אסור לחברי הוועדה לעבור על העניין לסדר היום. אחרי ככלות הכל זה לא עתונאי סקרן ששואל אלא זו וועדה.

ב. אליעד:

איננו באים כאן לבקורת לשמה. טבעי הדבר שאנחנו רגישים וחשים באחריות אם במשך שנים אנחנו יודעים שמטפלים בנושא. אפילו אם אפשר לסבול אותו בצפת אין לסבול אותו באבו-גוש, בגלל אותן סיבות שאנחנו מבינים אותן.

אני רוצה להוסיף דבר אחד - ביולי אשתקד היה פה קפילוביץ ממשרד החינוך וישבו כאן אנשים מוסמכים לאחראים. כבר אז היה ברור המצב הקשה וגם אז פניתי למר קפילוביץ ואמרתי שמשרד החינוך אחראי אם יש חינוך או אין חינוך באבו-גוש.

אני מציע למנכ"ל משרד החינוך שאם ישנה הוראה כזאת אדמיניסטרטיבית ששוללת ממשרד החינוך להתערב במקרים כאלה, אני מציע שנבוא לעזרתו ונציע תיקון בחוק.

מי שישמע על המצב באבו-גוש ומי שיבוא לעשות בקורת הוא יגיד שמשרד החינוך כושל בתפקידו.

לסיכום - אני מציע שביום ב' הקרוב נקיים ישיבה בהשתתפות מנהל משרד הפנים כי איננו יכולים לסמוך על ההצהרה הזאת. בד בבד אנחנו חייבים ליטול את העניין לידינו לזמן את האנשים הדרושים ולהתחיל בלחצים. אם יש צורך להעלות זאת לסדר היום במליאת הכנסת.

היו"ר א. רימלט:

אני מציע שאני ביום ב' אתקשר עם מר פלד ואשאל על מהלך העניינים. אם לא תהיה תזוזה אזמין את הוועדה ליום ג' בשעות אחר-הצהרים בהשתתפות מר קוברסקי ונדון על זה כמחצית השעה.

א. פלד:

אין לי מה להוסיף על מה שאמרת. אני מקבל את הצעתך.

היו"ר א. רימלט:

חה"כ רזיאל נאור התרעמה על התשובות. אני יודע שאינך אוהב לנגוע בדברים שלא נוחים לך. על כל פנים חברי הוועדה רגישים כמו כל אדם לנוסח כזה, גם אם אין כוונה לפגוע.

א. פלד:

הערה אישית - אני למדתי מן הנסיון. פעם נהגתי לשתף את חברי הוועדה גם במה שקוראים התלבטויות ולמדתי שלכאן צריך לבוא בדברים ברורים ולא לנסות לשתף את חברי הוועדה בטרם מעשה.

היו"ר א. רימלט:

אין שום עניין אישי למישהו בוועדה הזאת להתקיף או לבקר ללא צורך חיוני. כך שאני מבקש אל תראה את הדבר כאישי. ישנה רק תמיהה וטבעי הדבר שהכתובת היא משרד החינוך.

יש לי הודעה נוספת - קבלתי מכתב מיושב-ראש רשות השידור. ללהלן תוכנו:-

היו"ר א. רימלט:

מר רימלט היקר,

אולי קראת בעתון "הארץ" של היום כתבה של גדעון אלון ובה טענה כאילו היתה "נימה של תרעומת" וכן מורת-רוח בדברי על הדיונים של ועדת החינוך. אני מניח כי בעצמך הבינות כי אין לזה יסוד, אולם למדתי מידיד ד"ר שנער...".

כדו"ח המקובל שלי למליאת רשות השידור מסרתי כידיעה עובדתית כי היו לנו שלוש פגישות עם ועדת החינוך וכי יש לשער כי תהיינה עוד כשלוש פגישות כאלה, כולל אחת עם הוועד המנהל כולו. מיותר לציין כי לא דברתי בנימה של תרעומת או במורת-רוח. (מה גם שלא היתה לי כל סיבה לכך), אלא פשוט מסרתי עובדה לידיעת חברי המליאה.

אם תמצא זאת לנכון, אודה לך אם תמסור לחברי ועדת החינוך את תוכן המכתב הזה.

שלך בכבוד ובנרכה,

(-)

א. פלד:

ה"כ ע. נצר-טיירני באיזו מידה ומה הם הציבורות שדרכם יכולה יוזמה פרטית לפעול ולהתממש. האם יש כתובת לכך, יש עידוד של פניות נסיון להמריץ את אנשי השדה ללמוד מלקחים?

ראשית אני רוצה לומר, בניגוד למה שמתקבל הרושם לפעמים, שיש בשדה עשרות רבות של יוזמות. היו בשדה יוזמות רבות גם במשך השנים הקודמות.

אנחנו בשנת הלימודים הנוכחית תשל"ג, או יותר נכון בסוף שנת תשל"ב החלטנו לפתוח כיוון חדש במדיניות המשרד והוא עידוד יוזמות הקיימות ועידוד ליוזמות חדשות ולגיטימציה של הרבה דברים בתחום היוזמות ופעולה יוצאת דופן מקו המרכזי בתחום החינוך. לשם כך עשינו שני דברים:

(1) הנהגנו הגמשת תקן שזה שלב ראשוני במתן זכות למנהל בית-ספר להפעיל תכנית לימודים או חלק ממנה לפי שיקול דעתו. קבענו במסגרת של בין 20-25% משעות התקן שניתן לבית-ספר, רשאי המנהל להפעיל כרצונו. אמרתי קודם שזהו שלב ראשוני. המטרה היא להגיע ל-3 שעות יוזמה.

המליצו לתת לכל בית-ספר תכנית לימודים שטורכנת משני מרכיבים: תכנית חובה שהיא 75% משעות התקן ותכנית רשות או תכנית בחירה שהיא 25% משעות התקן. ע"י זה בשגנו כבר לגיטימציה באותם המקומות שזה נעשה. היו כאמור מנהלים רבים שעשו זאת קודם לכן אלא בחצי הכרה.

א. פלד:

(2) הפעולה השניה שעשינו העמדנו תקציב לא קטן בשנת הלימודים הזאת סכום של 1.5 מיליון ל"י לעידוד פרויקטים מיוחדים של יוזמות. אם בא מנהל בית-ספר ורוצה להנהיג שיטה או לנסות שיטה בין אם זה סיוע לילדים שמתקשים בקריאה וכתיבה ובין אם זה הקמת סקלה וכיו"ב, אז מעמידים לרשותו את התקציב. יש לנו כמה עשות רבות של פרויקטים כאלה שקבלו אישור עם תקציב והחלו בפעולה.

אני מוכרח לשתף אותכם בהתלבטויות ובקשיים שהדבר הזה מעורר. קיימת בעייה יסודית והיא שתוך כדי ביצוע אתה נתקל בבעיות שלא חשבנו עליהם בכל העומק. אני מודה בתופעה הזאת ורוצה לומר שהנחנו שהיא חלשה יותר והתברר לנו שההיענות מן השדה היא קטנה. התברר לנו שהלחץ ליתר גמישות, ליתר יוזמה וליתר חופש בא מצד המנהלים שלא פעם טענו מדוע המשרד מגביל אותם. אותם מנהלים שהם פעילים יותר ואיכפת להם יותר או שהם תוקפניים יותר במידת הפעילות שלהם ואשר אותם שומעים יותר - הם אשר נענו. כאשר התחלנו להפעיל את התכנית התברר לנו שמנהלים רבים חששו מהדרך. ראשית - לא ידעו בדיוק מה פרושה. שנית - זה הרבה יותר מאמץ. זה מחייב גם מן המנהל וגם מן המורה לעשות דברים שהם אינם מוכנים. שום דבר אינו מונח על הסס. זה מחייב לא רק פעולה ארגונית אלא גם פעולה של תכניות לימודים וזה מעמיד אותם היום בפני מחשבה. ואם נרחיב את הפעולה - וכך נעשה - יהיו לכך השפעות בתחומים רבים, גם בתחום תכניות הלימודים וגם בתחום הכשרת מורים פיקוח והדרכה..

שר החינוך והתרבות מינה לפני מספר חודשים שתי וועדות: (1) ועדה בראשותו של ח"כ ש. לויין; (2) ועדה בראשותו של מר יצחק שפירא שתפקידן להציע הצעות לעידוד יוזמות. אני שמח לציין ששלשום נפגשנו עם חברי הוועדות לדיון על הדו"חות שלהם ושר החינוך והתרבות אישר באופן עקרוני את מה שנאמר בהמלצות. בהמלצות היו אותם דברים שכבר אמרתי אותם בלווית הרבה הצעות מעשיות: (1) ללכת צעד קדימה מעבר להגמשה ולומר ש-25% מהתכנית היא חפשית לחלוטין. (2) הקמת מרכז לעידוד יוזמה. או הצעות שונות בתחום הדרכה ופיקוח ובתחום הפרסום החינוכי. אנחנו עומדים גם להוציא פרסומים חינוכיים שיעברו את הבסיס שקיים כדי שכל המורים ידעו על כך.

אני מקווה שהדרך הזאת שהתחלנו בה בצורה ממוסדת תהפוך להיות דרך המלך ונגיע לכך שמערכת החינוך תהיה מגוונת, ותתן מקום לדרכים רבות, לתכניות רבות, עם כל הקשיים שהדבר הזה יצור ועם כל המוקשים שהדבר הזה יביא איתו.

ע. נצר-סרני:

אותם 25% יכולים להיות ריקים מתוכן. בסופו של דבר זה יהיה קשור במנהלים עצמם. בהמלצות של מר לויין ישנה הדגשה על הכנת המורים.

א. פלד:

ישנן המלצות רבות בתחום ההדרכה והפיקוח. קובעים שיש לתת למנהלי בתי-הספר חופש בחירה. אגב, מר לויין הרחיק לכת ואמר שלכל מורה תינתנה 3 שעות בשבוע בחירה. בזה הוועדה הרחיקה לכת ממה שאנחנו המלצנו. כי זאת יש לדעת שאז אנחנו שוללים באופן מודע מן הפיקוח הזכות והיכולת להתערב אלא אם כן הפעולה מנוגדת לסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי.

בקשר למגבלה הזאת לתת לכל מנהל או לכל מורה את הזכות לטעות מתוך הנחה שזכות הטעות שמורה למורה בדיוק כשם שיש זאת למנכ"ל משרד החינוך. זהו דבר שאנחנו צריכים להיות מוכנים לשלם. לא נוכל לבוא בטענות למורים כאשר יעשו דבר שלא ייראה לנו. אם נצליח לשכנע אותם - מה טוב.

ובכן אמרתי שלדבר הזה יש משמעות רצינית מאד לגבי תכניות לימודים משום שמה שאנחנו עושים היום זה תכניות לימודים באופן בלתי מודע. מחדשים מערכת ממורכזת מבלי שהחלטנו על כך כאשר בעצם התכוונו ללכת למערכת מפורזת.

א. פלד:

אני מעריך שמה שיצא תהיה פשרה בין שני הדברים האלה. גם פיתוחים טכנולוגיים יעזרו. היות ואנחנו מאמינים שתוך 5 שנים במקום טלויזיה לימודית ותכניות טלויזיה יהיה אפשר להפעיל אותם בכל בי"ס כמו שהדבר נעשה בטייפ. ואז נכתה אפשר יהיה להראות את אותו שיעור שהמורה נחר. הדברים האלה נמצאים בפיתוח, הבעיה היא שהמחיר יקר מאד. יש כל מיני שיטות לכך. ישנה שיטה שלבית הספר ישנה תחנה במעגל סגור. הבעיה קיימת גם לגבי תכניות לימודים וספרי לימוד. היום מכינים תכניות לימודים אחרות עם ספרי לימוד. מה יהיה אם יבוא מורה לגאוגרפיה ויגיד אינני רוצה ללמד לפי התכנית הזאת אלא רק חלק ממנה - זוהי בעצם המהפכה הכללית שהיא תטיל על המנהל ועל המורה מעט גדול מאד וזה יתרום לביסוס מעמדו של המורה ולהעלאת הסטטוס שלו.

היו"ר א. רימלט:

יש לי הרושם שאנחנו מתחילים מן הסוף. המורה איננו יודע כיצד להשתמש בחופש שאתה נותן לו כי הוא לא הוכשר לכך. במקום להגיד לאדם שלא למד לשחות תקפוץ למים, או שהוא לא יקפוץ, או שאקפוץ ויטבע ואז יצטרכו להציל אותו. לפי דעתי במהפכה כזאת יש קודם כל להכשיר מורים ולהרגיל מורים לחופש הזה וכיצד להשתמש בו. אחרת אין לזה כל תועלת. רק מספר מועט של אנשים מחוננים ידעו כיצד להשתמש בזה.

משום כך נדמה לי שכל הדברים האלה הם טובים מאד ורצויים מאד אבל יש להתחיל זאת מתוך תכונן והפננת קורטים להשתלמויות שידעו מה רוצים מהם ומהם האמצעים העומדים לרשותם כדי לגבש תכנית כזאת.

ז. הרמן:

אני חושבת שזה קידום רצוי מאד ואני מקווה שזה יצליח. לי נראה שמה שאמר היושב-ראש זה נכון. זה יתן גם למורים אתגור ויורים את מעמדו של המורה ובטחוננו העצמי במה שהוא עושה והיכולת שלו לבצע דברים. אבל לי נראה שהדבר הכי קשה זה דוקא ענין של הפיקוח. אני מסרתי פעם על מנהלת בית-ספר מלאת יוזמה ומעוף שהמפקח לא נתן לה לעשות מה שהיא רוצה. לתוך יוזמה למורה זה דבר אחד ומפקח שחושב שיודע הכל זה דבר אחר. חשוב מאד שדוקא המפקחים יבינו איך לעבוד עם המנהלים והמורים.

א. רזיאל-נאור:

25% הללו שעומדים לתכניות בחירה - האם זה מתקן הכיתה או מתקן כל מקצוע או מתקן

בית-הספר?

א. פלד: מתקן בית-הספר.

א. רזיאל-נאור:

כיצד המורים ידעו להפעיל את היוזמות שלהם? נניח שהמורה בא למנהל ואומר לו יש לי רעיון כזה וכזה כיצד המנהל ידע לשפוט אם לרעיון הזה ראוי שיקדישו כך וכך שעות ותקציב? - לפי איזה קנה-מידה המנהל יכול להעריך זאת? נניח שהמנהל חושב שיש לנסות ומתברר שהנסיון לא הצליח - האם הוא יכול לחזור בו?

לא פעם אנחנו עדים למצב, אפילו בתקן מלא של לימודים, שהתלמידים לא מגיעים ואינם רוכשים את שצריך היה לצפות שיגיעו. האם זה לא יגרום לצמצום אפשרויות של הלמידה?

נכון שמצד אחד זה יכול לפתח את התלמידים לעורר התעניינות אבל מצד שני המשרד ער לסכנה שזה יכול לצמצם את תקן השעות מבלי להביא את התועלת הרצויה. לפי איזה קנה-מידה והאם יש מודלים שנותנים למורים ואומרים להם: בחרו מה שרצוי לכם, או שהבחירה היא חופשית?

היו"ר א. רימלטי:

השאלה היא מהי המטרה של היוזמות? - יכולה להיות מטרה אחת של יוזמה במסגרת המקצועות. במקום להעסיק את ההתענינות של התלמידים במקצוע מסויים. יכול להיות שיבחרו במטרה אחרת להרחיב את האופקים של התלמידים להפוך בשבילו את בית-הספר לדבר מרתק יותר. יכולה להיות יוזמה להרגיל אותו למחשבה.

אם אנחנו אומרים יוזמות מורים סתם אז יכול מורה אחד להחליט - ואני אומר זאת בכוונה בצורה קיצונית - שיש לשחק כדורגל בכדי לאחד את הקבוצה. אתה יכול בבעיטה לעורר רוח של צוות.

הייתי רוצה לשאול: מהן המטרות ליוזמות. כל יוזמה היא טובה אבל ליוזמה צריך להיות אפיק לפי מטרה ולהגיד מה זה צריך לתת לנו.

א. פלד:
אתחיל לענות מן השאלה האחרונה: מהן המטרות של היוזמות? - ליוזמות יש שתי מטרות: (1) מטרה אחת בתחום התלמיד; (2) מטרה שניה בתחום המורה.

בתחום התלמיד - לעצם לאחד אלפיים שנה שעוסקים בחינוך מנסים להבין מה קורה עד היום. כל המומחים טוענים שאנחנו יודעים מעט מאד איך לומר תלמיד, מה קורה איתו, מה משפיע עליו יותר ומה פחות - ויש לעניין הזה השפעות שונות ואופנות שונות. יש גם גישות אינדיבידואליות.

נקודת המוצא מנקודת ראותו של התלמיד היא שלעולם המורה הקרוב לתלמיד יודע על התלמיד ועל הדרך שבה אפשר להניע אותו להשיג את מה שאנחנו רוצים שישגי. כלומר, אם בהוראת חשבון מסתבר למורה שהתלמיד מתקשיים הבלגמה החומר או שיש להם התנגדות לכך והוא מגיע למסקנה שכדי לעניין את התלמידים לחשבון הוא צריך לעשות פעולה שהיא מחוץ למסגרת החשבון, ועומדת לרשותו בסך הכל 3 שעות חשבון. כלומר, אין לו מרחב תמרון והתוצאה היא שיש הרבה נכשלים. לעומת זאת אם אותו מורה יגיע למסקנה שעל התלמידים האלה מעיק משהו והוא מטפל בזה, אפילו בתחום של משחק כדורגל, יכול להיות שאחרי המשחק הם פתאום נפתחו לחשבון.

קרו מקרים שאחרי טיפול בלתי ישיר באיזה גורם שנרממה היה שאין לו קשר ופתאום היתה השפעת גומלין וקרה משהו בתחום הלמידה. לפעמים אתה בא לכתה שהבעיה המרכזית היא בכלל לא הנושא שעומד על הפרק אלא בכלל נושא אחר.

לדוגמא - קרה משהו בארץ בשבועות האחרונים בתחום פרשת הריגול אשר הסעיר ילדים מכל המקומות ורצו לעסוק בזה. מה קרה? - הייתי בסמינר למורים בכנסתי לשיעור ואז המורה הפסיק את הדיון בבעייה זו ועבר לשיעור הסטוריה על המהפכה הצרפתית. יכול להיות שזאת תוצאה מהלך-רוח מסויים. לכן אני אומר מנקודת דאות התלמיד, מאחר ואנחנו יודעים את הפתרון לבעיות למידה וחינוך של התלמידים יש לתת לכל סגהל בית-ספר פתרונות לוקליים שיתאימו לבעיות שתצוצנה שהוא רואה אותם לנכון.

בתחום המורה - כאן אני מרשה לעצמי להניח וזה בתחום האמונה - שאחד הליקויים ואחת הסיבות בירידת הסטטוס של המורה היא הורדת הסטטוס העצמי. כלומר, אתה לא מכבד את המקצוע שאתה עוסק בו, אז גם הרבה אנשים לא מכבדים אותו. אם אתה מרגיש שאתה ממלא מצוות אנשים מלומדה, אתה גם לא מתייחס לזה, אז גם העניין שלך והמעורבות האישית שלך הם יותר קטנים. אם אתה נדרש לחשוב, לתכנן לנסות, להיכשל ולהצליח ולהכניס הרבה יותר מעורבות אישית ערכך בעיני עצמך עולה וערכך בעיני הסביבה עולה.

א. פלד:
זהו אחד מסימני ההיכר של בעל מקצוע חופשי
מתן אפשרות להתעניבות אישית שלו. לכן
יש לשתי המטרות האלה חשיבות עצומה מכך שלכל מורה ינתן אפיק גם לפיתוח
האישיות שלו. אני יוצא מתוך הנחה שיהיו מקרים שמורים יפתחו תחומים שלהם
יש אינטרס אישי בזה - אינני רואה בזה שום פסול.

היו"ר א. רימלט:
מה תעשה כאשר למורה ישנה נטייה מסויימת
למקצוע ולרוב הכיתה אין?

א. פלד:
אנחנו יוצאים מתוך הנחה שלמורה יש מספיק
תבונה. אבל איננו מסתפקים בזה ואנחנו
במקביל נעבור יותר ויותר מפיקוח להדרכה. זה צמוד לענין של היוזמות.

אנחנו הולכים בשני כיוונים:
(א) בכיוון של פיקוח; (ב) הלכנו במספר מקצועות להכשרת מדריכים למורים.
התחלנו בחשבון, לשון ומקרא. מתחילים עכשיו לפתח את הנושא הזה ולסד
אותו. יכול להיות שנמסד מערכת שלמה; (ג) לימודי שחייה. פתחנו השנה
קורס להכשרת מנהלים. 2/3 מתלמידי הלימודים הם דוקא בתחום הפדגוגי ורק
שליש בתחום המינהל.

בשנה הבאה אנו רוצים כבר ללמוד מהלקחים
וכבר עובדים על תכנית של השנה הבאה. עכשיו עומדים להכין תכנית לאותם
המנהלים הלא חדשים - ואלה הם הרוב - להעביר בתכנית רב-שנתית בהשתלמויות
שתשלים להם את אותם הדברים שאנחנו נותנים בקורסים החדשים.

שאלו כאן האם זה לא יגרום לצמצום של
אפשרויות למידה? - השאלה למה מתכוונים למידה - אם מתכוונים להקניית
כמות מסויימת של חומר, אינני בטוח אם מתכוונים לכך שנותנים לתלמידים
את הכמות הבסיסית של החומר שיש להקנות מידע. בין היתר צריך לדעת לא
רק לחשוב מעל ומעבר אלא יש בעייה של לפתוח לתלמידים פתחים שונים.
לכן אינני חושב שזה יגרום לצמצום אלא הפעולה הזאת תהיה לברכה.

אני רוצה לתת דוגמא על פעולה ארגונית
שיכולה להשפיע על המערכת כולה והדוגמא של בחינות הבגרות. השבוע ישנו
עם יושבי-ראש הוועדות - הן עומדות להגיש את הדו"ח שלהם ואני אביא לכאן
את המסקנות שלהם - הוועדות עשו עבודה יפה ומענינת שמעלה מחשבה מענינת.

כאן אני רוצה לתת דוגמא - כנסתי את האנשים
שעוסקים בענין הבגרות והחלטנו שבשנת תשל"ג חייבים להכניס שינוי שנחשב
כשינוי טכני אבל הוא ישפיע על כל המערכת. במספר בחינות תהיינה הבחינות
עם ספרים פתוחים. זה משנה כבר את דרך הלימוד את שיטת ההוראה ואת הקניית
החומר. להוראה בזאת יש השפעה חוזרת על כל מערכת הבגרות. יהיו שלושה
מקצועות, פחות או יותר, ברורים. נוציא דוגמאות של שאלונים.

אני הרחבתי את התשובה לשאלה משום שאני
סבור שזה דבר חשוב.

היו"ר א. רימלט:
אני רוצה לשאול שאלה מאד שמרנית - האם
הצעד הראשון ליוזמות מורים לא צריך להיות
הגמשת תכניות בכל המקצועות. כלומר, שהיוזמה תהיה דידיקטית, דידיקטית
שולית או דידיקטית מרכזית שירכז, למשל, לא לגמור בכתה את כל החומר אבל
הוא מעמיק את המקצוע והוא בטוח שהתלמידים יוכלו בעתיד לדעת את מה
שצריך לדעת. אני מניח מראש שיש לנו הגדרות מה תפקיד בית-ספר יסודי
ועל-יסודי למה הוא צריך להגיע מבחינה לימודית. האם לא יהיה יותר טוב
להתחיל צעד אחד בהגמשה? - האם לא היה טוב ללכת בצורה פחות יומרנית
שיוצרת בעיות רבות ולהתחיל בצעד ראשון של הגמשת תוכניות, לתת למורה
אפשרות ללמד את המקצוע, בספר זה או אחר. כלומר, להרגיל את המורה
לגמישות כללית בתנאי שבקוים הכלליים הוא יהיה נאמן לחומר.

א. פלד:

היום, למשל, בהסטוריה מחייבים לעשות את כל המעגל פעמיים או שלוש. יכול מאד להיות שנאמר למורה שהתלמיד צריך לדעת את כל ההסטוריה באופן שטחי, מעבר לזה הוא יכול לקחת תקופה מסויימת ולתת לתלמיד להבין תהליכים הסטוריים. מורה אחד יכול לבחור את המהפכה הצרפתית, מורה שני יכול לבחור תקופת בית שני וכו'. אפשר לתת הגבלה מטעמים דידקטיים. אתה נותן חופש אבל אתה מחייב את המורים בשלוש השנים של חטיבה העליונה לבחור 4 תקופות מהן שתיים חייבות להיות בהסטוריה ישראלית ושתיים בהסטוריה כללית מטעמים שגם כאשר אנחנו מעמיקים צריך למצוא את האיזון. לגבי הגבלות כאלה יש מקום גם לגמישות דידקטית וגם לגמישות בהרבה תכנים.

נשאלה שאלה ע"י חבר-הכנסת א. כץ לגבי היקף הכשרת המורים - הביקוש הצפוי לנו עד שנות השמונים הוא גדול מאד. אפשר, פחות או יותר, להגדיר את המספרים בסדר גודל של טעות מקובלת בהנחות מסויימות כ-50,000. אם העליה תהיה מעבר לזה המספרים יגדלו. אנחנו עובדים על הנחות שקיימות ברשות לתכנון כלכלי עם מבחן של גמישות. אין לי ספק שלא נוכל למלא את כל הביקוש הצפוי בדרכים המקובלות.

אני רוצה להצביע על כל מיני דרכים אפשריות למילוי הביקוש מבלי להתחייב על אף אחת מהדרכים הללו.

אפשרות אחת - שינוי יחס מספרי בין מורים ותלמידים. לדוגמא - בכפר הירוק עשינו ניסוי שיש שיעורים שאנחנו נותנים באודיטוריום ל-100 תלמידים במקצועות שונים. מחלקים לקבוצות והקבוצות האלה הן הומוגניות. למוכשרים נותנים יותר סהרצאה ולחלשים נותנים את ביסוס ההרצאה. כעבור 10 ימים שוב מתכנסים.

היו"ר א. רימלט: האם יהיה אודיטוריום בכל בית-ספר?

א. פלד: יותר קל לבנות אודיטוריום מאשר להביא מורים שאינם. גם להכשיר מורים עולה כסף, אבל הכסף לא יפתור את בעיית המורים.

אפשרות שניה - פתרונות טכנולוגיים לשם לימוד. משהו בנוסח של הרצאה באודיטוריום אבל זה יהיה בכתה. כלומר, מביאים מכונת הקרנה של קולנוע ומעבירים את השיעור בכתה.

אפשרות שלישית - זה שינוי תקני שעות הוראה. ישנם מחנכים וחוקרים שסבורים שאנחנו מעמיסים יותר מדי שעות לימוד. ללא ספק צמצום שעות לימוד מצמצם את מספר המורים. לדוגמא - הקמת חטיבת ביניים הוסיפה בין 10-13 שעות לתלמידים בשבוע - זה כמעט חצי מורה. מצד שני אנחנו טאמינים, לאור תחזיות ששמענו על אבטלה של אקדמאים, שיש לעשות הסבה מקצועית לאלה ולשלב בזה גם עולים וגם ישראלים בתחומי ההוראה.

אין למורה היום להתלונן על משכורת. במקום להיות הסטוריון מובטל נגיד לו בוא תהיה מורה. זה נכון גם לגבי עולים אם כי הדבר איננו פשוט.

נ. אליעד: האם בדעתכם להכניס מורים ומנהלים גם לבתי-הספר היסודיים?

היו"ר א. רימלט: מה שאמר מר פלד זה אינו מצטמצם רק על החינוך העל-יסודי בלבד. כי מחסור במורים יהיה גדול יותר ביסודי - זו דעתי.

א. פלד: מחסור חמור יהיה בגננות כי ברוך השם הילודה בארץ גדלה מאד. אנחנו צפויים לשנתונים של למעלה מ-60,000 ילד באוכלוסייה היהודית.

א. פלד:

כדי שלא אכשל איבני בטוח במספר הזה
כאשר היום מדברים על למעלה מ-50,000 -

זהו גידול עצום.

היו"ר א. רימלט:

אני רוצה להביע משאלה מיוחדת מאד בענין
הרצאה באודצטוריום - הייתי מציע למשרד
החינוך לחשוב יותר על פנייה, לא רק חוזר, לאקדמאים או סטודנטים שלומדים.
אני מעדיף זאת ללא ערוך על המורה המיכני. חינוך זה עדיין דו-שיח בין
מורה לבין תלמיד. שום מכונה לא תמלא זאת.

אני רוצה להגיד שישנם בארצות הברית
ובאמריקה הלטינית מאות אנשים צעירים שלמדו בבית-ספר עברית וידוע לנו
שהם רוצים לעלות. אם היתה אפשרות לצעירים האלה שיודעים עברית בסיסית
שמתכוונים לעלייה לתת להם בתנאי פנימיה ללמוד כאן ולהשתלם - זה היה
פותר בעייה לא רק לעולים. הואיל והגדרת את המספר באלפים ולא ברבבות
אז כל 100 שאתה מקטין זאת - מה טוב. יש בין המועמדים האלה גם בשביל
ממלכתנו דתי. אפשר להכשיר אותם בתנאי פנימיה. אמנם זה עולה כסף אבל
יעלה יותר כאשר יהיה מורה בלתי מוסמך - זו תהיה בכייה לדורות.

א. פלד:

גם היום אנחנו עושים זאת בתנאי פנימיה.

הה"כ א. רימלט שאל: מה קורה אם תכנית
הלימודים אינה מותאמת לתלמיד הממוצע - תכנית הלימודים בנוייה לתלמיד
הממוצע בהנחה שכלך על יתר אינדיבידואליות. מצד אחד ליתר גמישות ומצד
שני להתאים את התכניות לצד זה או לצד זה. גם היום כאשר אתה נכנס לכתה
אתה רואה שהמורה משתדל להתאים את הרמה גם לשוליים. לפעמים זה קשה כאשר
הקצוות הם חדים.

נשאלה שאלה מי תחליט על בחירת ספרים
באנגלית - ראשית - הוועדה לתכניות לימודים באנגלית בראשותו של פרופ'
פיינמן, מאוניברסיטת תל-אביב מורכבת מ-20 איש ביניהם פרופ' רוטטון
מאוניברסיטת בר-אילן, פרופ' שלוי מאוניברסיטת הנגב, ד"ר לוינסטון
מאוניברסיטה העברית, מפקחים ומורים.

לגבי בחירת הספרים - המפרזת שנלמדת היום
בכיתות העליונות נבחרה בשנות החמישים ע"י ועדה ללימודי אנגלית במשרד
החינוך בראשותו של ד"ר בלומנטל. אנחנו היום נותנים אפשרות לגיוון בעיקר
לספרי לשון.

המחלקה לאישור ספרי לימוד במשרדנו מטנה
שלושה מעריכים: אחד מהחוג לאנגלית באוניברסיטה, איש הפיקוח ומורה.
שמותיהם של המעריכים לא ניתנים לפרסום כדי לא לחשוף אותם לחצים.
בדרך כלל אם דעתם של המעריכים היא חיובית, הספר נכלל ברשימה המאושרת.
לעתים יש חילוקי דיעות אז נותנים לצוות ומשתדלים להגיע לקונצנזוס.
בענינים אלה משתדלים לסמוך על שיקול דעתם של המעריכים מתוך הנחה שלעולם
לא נגיע לכלל אחריות לגבי ספרי לימוד - זוהי הדרך היחידה להבטיח איזה
שהוא שיקול דעת מגוון לגבי בחירת הספרים.

הה"כ נ. אליעד שאל לגבי שינוי תלמידים
בחי' בית-הספר והאם ישנה שיטה - בענין הזה ישנן דרכים שונות. ישנם
בעצם שלושה תנאים מוקדמים להפעלתה של מועצת תלמידים: (א) הרצון של
התלמידים לקיים מועצת תלמידים - לא בכל מקום התלמידים רוצים בזה;
(ב) נכונות והבנה של הנהלת בית-הספר והמורים להפעיל מועצת תלמידים;
(ג) תחום פעולה מוסכם למועצת התלמידים.

אנחנו במשרד מעודדים הקמת מועצת תלמידים
בבית-הספר מתוך הכרה שזה אחד ממסודות ההתבטאות של התלמידים. אנחנו
סבורים שזה גם אמצעי חינוכי. אתה יכול לחנך לדמוקרטיה גם בערכים
ותכונות של אזרחות טובה, אם מועצת התלמידים מודרכת בצורה עדינה ונכונה
ע"י מורה. לעתים יש קונפליקטים בין מורים, מנהלים ומועצות תלמידים.

א. פלד:

יש דרכים שונות לפיתוח מועצת תלמידים.
יש בתי-ספר שבהם מועצת תלמידים היא נציגים של ועדי כתות. ישנה דרך אחרת - לוקחים שכבות גיל, קבוצות - כתות, עושים אסיפה כללית ובוחרים נציגי מועצת תלמידים מורכבת מכל השכבות.

בדרך כלל בבית-ספר יש מועצת תלמידים הפעולה הראשונה זו קביעת תקנות פעולה ונוהלי פעולה. ישנם מקומות שבהם מועצות תלמידים ממלאות תפקידים חשובים מאד גם בפעילות התלמידים מחוץ לכתלי בית-הספר. פעילות של סיוע לבתי-ספר טעוני טיפוח ופעולה בשכבות מסויימות.

הבעייה הקשה זוהי בעיית מועצת התלמידים הארצית. המציאות הוכיחה שהגופים האלה הם קטיונים. זו שאלה אם צריך לעודד דבר כזה או לתת לדבר הזה לחיות את חייו הטבעיים לצמוח באופן טבעי ולמות באופן טבעי. בשנה הקודמת היתה מועצת תלמידים ארצית, השנה אין - לא קמה.

לפני שנה, המשרד במידה מסויימת, דחף. השנה החלטנו לתת לענין לצמוח באופן ספונטני - והוא לא קם.

א. רזיאל-נאור:

האם לא הייתם מרוצים מהכיוון?

א. פלד:

לא הייתה שם בעייה של כיוון. כאשר נוכחתי בכנס אז הנושאים היו נושאים רגילים שהעסיקו את התלמידים של מתירנות כזאת או מתירנות אחרת. הדגה דברים חוזרים. יש תמיד אותם דברים שהם ייחודיים לבעיות של התקופה.

ב. אליעד:

בשאלתי רציתי לשים דגש על התופעה שמציקה לי והיא: אני שומע שתלמידים בבית-ספר בגמנסיה יראים להעיר הערה למורה או על המורה או להתלונן על בעייה מסוימת שטא זה יביא לכך שהמורה יתנקם בהם.

היו"ר א. רימלט:

הבעייה הזאת קיימת גם בין מבוגרים. בכל מפעל ובכל משרד ממשלתי זה קיים. אני מסכים שהמורה והמנהל צריכים לדעת להתרומם ולבלוע במקום להתרגז.

א. פלד:

כאשר אתה מבקר בבית-ספר לפעמים אתה חש בזה מבלי שאומרים לך. יש מקרים שתלמידים לא חוששים וכותבים מכתבים. אנחנו בכל מקרה כזה מטפלים. אני מגיעה פנייה אנונימית איננו מטפלים בה.

א. רזיאל-נאור:

כמה זמן נמשך טיפול כזה?

א. פלד:

למחרת אני משתדל לטפל בו.

נשאלה שאלה נוספת ע"י חבר-הכנסת כץ: מהן הבעיות העיקריות של המשרד בכל הנוגע להשתלמויות מורים? - אנחנו רוצים בשנה הבאה להכניס שינוי גישה מתוך הנחה שהיום מה שדרוש במערכת החינוך זה שינוי עמדות והדרכה. לכן הדגש בהשתלמויות צריך להיות בעתיד יותר בכיוון של הכשרת מורים ופחות על קורסים. הדבר הזה יהיה יותר יעיל ויותר טוב. ראשית כל יש להכין תשתית, להכין את מוריכי המדריכים ואת מוריכי המורים. הגברת השתלמויות של מורים בדרכי הדרכה בתחומים דיוקטיים. מנהלים חדשים - וכאן אני חושב שאנחנו נשנה את הגישות.

לגבי פיקוח - נצטרך להיכנס גם להשתלמויות נרחבות של מפקחים עצמם - שוב לשם שינוי עמדות.

א. פלד:
נשאלה שאלה לגבי עלות - כמה עולים תלמידים ומה עלות ההוראה בתחומים השונים. המספרים שאני נותן הם מדוייקים לשנת תשל"ב. עכשיו הכל עלה והעלות עלתה.

בגני-ילדים תלמיד עולה 700 ל"י. כתי עולה 24,500 ל"י כאשר התחשיב מבוסס על 35 ילדים בכיתה.

חינוך חובה א-ו - התחשיב מבוסס על 30 תלמידים בכיתה ועל 1.1 משרות הוראה. תלמיד עולה 930 ל"י וכתי 28,000 ל"י.

יום לימודים ארוך זו תוספת שעות לכיתה. (10) תלמיד עולה 250 ל"י כתי עולה 7,500 ל"י.

הקבצה התחשיב מבוסס רק על תוספת השעות (6 ש"ש) לכיתה וכל הקשור בזה. תלמיד עולה 130 ל"י. כתי עולה 4,000 ל"י.

חינוך מיוחד - התחשיב מבוסס על 14 תלמידים בכיתה ועל 1.5 משרות הוראה. תלמיד עולה 2,500 ל"י, כתי עולה 35,000 ל"י.

כיתות ז-ח (רגילות) - התחשיב מבוסס על 32 תלמידים בכיתה ועל 1.5 משרות הוראה. תלמיד עולה 1,100 ל"י. כתי עולה 35,000 ל"י.

חטיבות ביניים ז-ט - תלמיד עולה 1,400 ל"י כתי עולה 52,000 ל"י.

חינוך תיכון עיוני (ט-יב) - התחשיב מבוסס על 38 תלמידים בכיתה ועל 2.0 משרות הוראה. תלמיד עולה 1,400 ל"י כתי עולה 52,000 ל"י.

חינוך חקלאי ומקצועי - התחשיב מבוסס על תוספת של כ-400 ל"י לתלמיד ע"ח ההכשרה המקצועית. תלמיד עולה 1,800 ל"י כתי עולה 68,000 ל"י.

הכשרת מורים - התחשיב מבוסס על 30 תלמידים בכיתה. 3,0 משרות הוראה לכיתה ומתן הלוואה של 2,500 ל"י למחצית התלמידים או 1,250 לכל תלמיד. בלי הלוואות הוא עולה 2,500 ל"י עם הלוואות הוא עולה 3,700 ל"י ו-110,000 ל"י.

עלות תלמיד בפנימיה לשנה 2,800 ל"י.

כמה עולה תלמיד למשפטים? היו"ר א. רימלט:

א. פלד:
3,000 ל"י. תלמיד בהנדסת מחשבים עולה 38,000 ל"י. תלמיד בפסיקה עיונית עולה 50,000 ל"י.

עניתי על כל השאלות פרט לשתי שאלות שהופנו לשר והן: מהו סדר העדיפויות של המשרד אילו היה מקבל X מלידנים לירות נוספות; מהו יום לימודים ארוך?

ע. נצר-סירני:
יש פרסום שלנו שהיתה בקורת נוקבת על דברי השר. כי באו אנשים ושאלו אותי מה היתה הבקורת הנוקבת? - רוב החברים, מלבד היושב-ראש, דברו, ציינו וקדמו בברכה את הרעיון של יום חינוך ארוך עם מערות והסתייגויות. היושב-ראש אמר שהוא לא ביטל את הדבר אלא שיש דברים אחרים קודמים לזה. זה העמיד את הדברים בצורה בלתי מדוייקת את הרעיון שהעלו בוועדה - וזה חבל.

היו"ר א. רימלט:
אני אחראי לקומפוזיטורים אם כי לא ראיתי זאת.
עד כמה שאני זוכר שהבקורת או ההסתייגות
של חה"כ ש. לויין התחילה במחמאה שמשרד החינוך היום פתוח יותר והתחיל
באבל. שני חברים הסתייגו. אבל למען להיות צודק אני בקשתי לראות את
הפרוטוקול, ולאור הפרוטוקול אוכל לענות על השאלה בצורה מבוססת.

א. רזיאל-נאור:
ביחס לתלמידי סמינרים - ידוע שיש הקלות
במס-הכנסה לסטודנטים. מדוע אין תלמידי

הסמינר זוכים להקלות הללו?

היו"ר א. רימלט:
אני פניתי למשרד החינוך בעניין זה.

א. רזיאל-נאור:
שאלה שניה - קראתי בעתונים שמוזמנים נכבדים
מאד, ביניהם שר החינוך והתרבות הוזמנו
לביתו של נשיא המדינה לשם חלוקת פרס שזר למחזאות עברית. ועדת הפרס קבעה
שהזוכה הוא מר לויין מחבר המחזה מלכת האמבטיה. קראתי בעתונים שהנשיא
הביע-תודעה על כך שדוקא המחבר הזה זכה בפרס. אני רוצה לדעת:
(א) מה היא בדרך כלל הפרוצדורה של המלצות להענקת פרסים מטעם המדינה;
(ב) באיזה מידה יש למשרד החינוך והתרבות מעמד בעניין חלוקת פרס כזה, מלבד
העובדה ששר החינוך היה מוזמן לשם; (ג) מה בעצם חושבים על הדבר הזה -
אם מחבר המחזה הזה מלכת האמבטיה שגורם לכל הסערה וכאב להורים שכולים
ראוי לקבל פרס כזה נכבד בנוסף על כך שהנשיא לא ידע שיעניקו את הפרס
הזה בביתו?

נ. אליעד:
אני הייתי רוצה לדעת מיהם האישים שנבחרים
לוועדה כזאת, מי יושב בראשה ומהם השיקולים
לבחירה. כמו-כן מה מעמדם של האישים הללו בתוקף?

ז. הרמן:
אני קבלתי תלונות מגבנות שמאד קשה בגני-
הילדים בכל הקשור לחיפוש בגן. רציתי לדעת
כמה ילדים נשארו בבית שחלל בגלל הקור והאם מנסים לפתור את הבעיה הזאת.
כמו-כן, במידה שבונים היום מבנים לבתי-ספר האמנם מטפלים בנושא של חימום?

א. פלד:
בנוגע להקלות במס-הכנסה לתלמידי סמינר -
(א) המשרד חושב שהם צריכים לקבל הנחה במס
ההכנסה. הצרה שבחוק כתוב שהמוסדות המשותפים מסס-הכנסה אלה מוסדות
להשכלה גבוהה. כידוע תלמידי סמינרים אינם תלמידים של המוסדות להשכלה
גבוהה. אני באופן אישי מטפל בזה עם הממונה על הכנסות המדינה. אני מקווה
שנצליח לסדר את העניין. במידה ולא - נביא את זה לדרגים גבוהים יותר,
אפילו עד לדיון בממשלה. בעניין הזה יש להם בעיות חוקיות שקשורות בזה.
הם חוששים מהשלכות לגבי סקטורים אחרים כגון: אחיות, הנדסאים ועוד.

לעניין חימום - אנחנו פועלים במסגרת תקציב
מסויים שלא מכסה את כל צרכינו. במסגרת התקציב הזה קבענו סדרי עדיפויות
בחימום. אני יודע על רשויות מקומיות שבלוי להתחשב בסדר העדיפויות של
משרד החינוך פעלו על דעת עצמן והתקינו חימום. למשל, עיריית חיפה התקינה
חימום בכל מוסדות העיר.

ז. הרמן:
אפשר לקבל סטטיסטיקה על מספר הילדים; כמה
שעות הם הפסידו ע"י מחלה בגלל הקור והאם
יש מעקב אחרי מה שקורה לילדים בגלל המצב הזה?

א. פלד:
הקור בארץ הזה לא השתנה. מה שכן השתנה - ואי
אפשר להתעלם מזה - רמות החיים השונות בבית
ובבית-הספר. כאשר אני למדתי בבית-הספר אני זוכר שלא היתה הסקה אלא תנור
וגם אצלי בבית היה תנור כך שלא היה הבדל בין שיטת החימום בבית-הספר לבין
שיטת החימום בבית. היום יש לי בבית הסקה וכאשר הילד שלי הולך לבית סוסק
לכיתה שיש בה פיירסייד אז הילד קופא ובא רועד הביתה - אני מכיר את
הבעיה.

הישיבה נועלה בשעה 11.00